

Päivähoidon merkitys -
Vanhempien ja päivähoitohenkilökunnan näkemyksiä
päivähoidon merkityksestä ja subjektiivisesta oikeudesta

Kirsi Nissema

Sosiaali- ja terveysalan koulutusohjelman opinnäytetyö
Lapsi- ja nuorisotyö
Sosionomi (AMK)

KEMI/TORNIO 2012

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Tekijä:	Nissema, Kirsi
Opinnäytetyön nimi:	Päivähoidon merkitys - Vanhempien ja päivähoitohenkilökunnan näkemyksiä päivähoidon merkityksestä ja subjektiivisesta oikeudesta
Sivuja (+liitteitä):	40(+4)
Opinnäytetyön kuvaus:	<p>Opinnäytteeni tarkoituksena on selvittää: mikä merkitys päivähoitolla on tänä päivänä perheille sekä vanhempien ja päivähoitohenkilökunnan näkemyksiä subjektiivisesta oikeudesta. Keskityn työssäni tarkastelemaan päivähoiton merkitystä sekä vanhempien että päivähoitohenkilökunnan näkökulmasta.</p> <p>Teoreettinen ja käsitteellinen esittely: Teoriaosuudessa esittelen varhaiskasvatuksen historiaa, sen syntyä ja miten päivähoito on muuttunut sekä mikä on sen yhteiskunnallinen ulottuvuus yhteiskunnan, perheen ja lapsen näkökulmasta.</p> <p>Metodologinen esittely: Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, johon liittyvän aineiston keräsin kyselylomakkeiden avulla. Kysely jaettiin yhteen päiväkotiin sekä muutamalle kyseisen päiväkodin ulkopuoliselle vanhemmalle ja päivähoiton ammattilaiselle.</p> <p>Keskeiset tutkimustulokset: Henkilökunta suhtautuu kriittisemmin subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen kuin lasten vanhemmat. Hoitohenkilökunnan ja vanhempien näkemykset ovat yhtenevät siitä, että päivähoito-oikeus takaa yhtäläisen oikeuden laadukkaaseen päivähoitoon ja mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin. Sitä vastoin hoitohenkilökuntaa mietityttää, onko aina lapsen edun mukaista olla päivähoitossa, jos olisi mahdollista olla kotihoidossa.</p> <p>Johtopäätökset: Päivähoitoa tulisi rajoittaa ainakin silloin, jos jompikumpi vanhemmista on pitkäaikaisesti kotona ja on kykenevä hoitamaan lastaan. Pelkkä laadukas päivähoito ei riitä lapsen tasapainoiseksi aikuiseksi kasvamiseksi. Lapsella pitää olla oikeus yhteiseen aikaan perheensä kanssa.</p>
Asiasanat:	päivähoidon merkitys, subjektiivinen oikeus, päivähoiton asiakkaat – henkilökunta

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Author:	Nissema Kirsi
Name of the thesis:	The significance of day care – Parents’ and daycare staff’s views of the meaning of daycare and the necessity of the subjective right to daycare
Pages (+ appendix):	40 (+ 4)
<p>Description of the thesis: The purpose of my thesis was to find out what the significance for families is today, and how do parents and daycare staff view the concept subjective daycare right. In my thesis I focus on the significance of daycare from the point of views both of the parents and the daycare staff.</p> <p>Theoretical and conceptual presentation: In the theory passage I present the history of early childhood education; how did it arise, how has daycare changed since the birth of education and what is the societal dimension of childhood education from the society’s, families’ and children’s point of view.</p> <p>Methodological presentation: Qualitative research was conducted with a questionnaire. The people who participated in the research work in the daycare center. Few parents and daycare professionals outside the center were also consulted.</p> <p>Main findings: The staff deals with the subjective right to day care more critically when compared to the parents’ view. However, the parents and staff agree that the right to daycare ensures parents’ employment and daycare of good quality for all children. It is still questioned among the staff, that is it always the child’s benefit to go to daycare center rather than been taken care at home.</p> <p>Conclusions: Daycare should be restricted, especially when one of the parents is capable of staying home and taking care of the child. Being raised at the high-class daycare center is not enough in order to raise the child into an adult and balanced individual. Children must have the authenticity to spend time with their families.</p>	
Keywords: the significance of daycare, the subjective right to day care, the staff of daycare and the customers of daycare.	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1. JOHDANTO	5
2. OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN.....	6
2.1 Tutkimuksen tarkoitus.....	6
2.2 Tutkimusmenetelmä.....	6
2.3 Tutkimusjoukko ja tutkimuksen toteutus	7
2.4 Analysointimenetelmä.....	9
2.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	11
3. SUOMEN LASTENTARHATYÖN JA VARHAISKASVATUKSEN HISTORIAA	13
4. AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET SEKÄ PÄIVÄHOITOJA MÄÄRITTÄVÄT LAIT, ASETUKSET JA KÄSITTEET.....	18
4.1 Aikaisemmat tutkimukset.....	18
4.2 Päivähoitoa määrittävät lait.....	18
4.3 Perhe instituutiona.....	21
5. LASTEN PÄIVÄHOITO JA SOSIAALIPALVELUN KRITTEERIT	23
6. PÄIVÄHOIDON YHTEISKUNNALLINEN ULOTTUVUUS.....	25
7. TUTKIMUSTULOSTEN ESITTELY	28
7.1 Vastausten analysointi.....	28
7.2 Mikä on päivähoidon merkitys vanhemmille?.....	28
7.3 Miten vanhemmat näkevät subjektiivisen päivähoito-oikeuden?	30
8. YHTEENVETO	34

LIITETIEDOSTO

Liite1. Hankesopimus

Liite2. Saatekirje

Liite3. Kysely vanhemmille

Liite4. Kysely päiväkotihenkilökunnalle

1. JOHDANTO

Lasten päivähoidon juuret ulottuvat 1800-luvulle. Samoista syistä kuin Euroopassa myös Suomessa perustettiin vastaavia pienten lasten laitoksia lähinnä rouvasväen yhdistysten aloitteesta. Maassamme elettiin 1800-luvun puolivälissä filantrooppisen toiminnan aktiivista aikaa, syntyi Ruotsin mallin mukaisia pikkulastenkouluja köyhille lapsille, ”heidän sielun voimiensa kehittämiseksi ja suojelemiseksi huonoilta vaikutteilta” (Hänninen & Valli 1998, 24.)

Päivähoidon toteutumisen muodot ja painopistealueet ovat olleet riippuvaisia yhteiskunnallisista muutoksista ja siitä yhteiskunnallisesta tilanteesta, jossa elämme. Päivähoidolla on perinteisesti ollut useita tehtäviä, jotka ovat painottuneet eri tavoin kulloisenkin yhteiskunnallisen tilanteen mukaan. Päivähoidon tehtävät ja merkitys yhteiskunnassa on nähty työvoimapolitiittisina, perhe- ja sosiaalipoliittisina sekä koulutuspolitiittisina.

Tänä päivänä päivähoito on keskeinen lapsiperheille tarjottava sosiaalipalvelu, joka on tasa-arvoisesti jokaisen perheen ja lapsen oikeus. Laki subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta astui voimaan 1995. Tämän lain myötä jokaiselle päiväkotikäiselle lapselle tuli oikeus päivähoitoon riippumatta siitä, olivatko vanhemmat töissä, opiskelemassa vai kotona. Aihe on ajankohtainen sekä päivähoitohenkilökunnan että päiväkotikäisten vanhempien keskuudessa. Subjektiivinen päivähoito-oikeus on herättänyt keskustelua sekä puolesta että vastaan niin ammattilaisten keskuudessa kuin julkisuudessa lain voimaan tulosta lähtien.

Kemi-Tornion Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöni toinen ohjaavista opettajista antoi minulle aiheen opinnäytetyöhöni joulukuussa 2010. Otin aiheen mielenkiinnolla vastaan ja aloitin opintäytetyöni työstämisen aineiston hankinnalla. Alun perin opinnäytteeni tarkoituksena oli selvittää, onko päivähoito sosiaalipalvelua? Työni edetessä alkuperäinen aihe muotoutui sellaiseksi kuin se tässä opinnäytetyössäni esitellään. Tarkoituksenani on selvittää päivähoidon merkitystä vanhemmille sekä vanhempien että päivähoitohenkilöstön näkemyksiä subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta.

2. OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

2.1 Tutkimuksen tarkoitus

Aiheen opinnäytetyölleni sain Kemi – Tornion ammattikorkeakoulun ohjaavalta opettajalta. Olin jo jonkin aikaa pohtinut aihetta työlleni, mutta en löytänyt mielenkiintoista ja tarpeeksi sopivaa, sellaista aihetta mistä voisin tehdä opinnäytetyön. Halusin tehdä opinnäytteeni varhaiskasvatuksesta, sillä olen kiinnostunut laajentamaan tietouttani ehdotetusta aiheesta. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, mikä on päivähoidon merkitys vanhemmille sekä päivähoitohenkilöstön ja vanhempien näkemyksiä subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta.

2.2 Tutkimusmenetelmä

Laadullisella aineistolla tarkoitetaan, Eskolan & Suorannan (2003) mukaan tekstiä, joka voi olla syntynyt tutkijasta riippuen tai riippumatta. Riippuen tutkijasta, teksti voi olla peräisin haastatteluista ja riippumaton tieto kirjallisuudesta ja aikaisemmista tutkimuksista. Laadullinen tutkimuksen aineisto on pääasiallisesti tutkijasta riippumatonta ja se elää tutkimushankkeen mukana. Aineiston keruuvaiheissa on laadullisen tutkimuksen puitteissa täysin mahdollista suunnitella aineiston keruutilanteita sen pohjalta, mitä jo katsoo tietävänsä ja mitä haluaa tietää lisää. (Eskola & Suoranta 2003, 15–17.)

Opinnäytteeni on kvalitatiivinen eli laadullinen. Laadullinen tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, kun ollaan kiinnostuneita siitä, miten ihmiset kokevat reaali maailman. Laadullisessa tutkimuksessa käytetään avoimia kysymyksiä. Kyselyssä käytetyillä avovastauksilla saadaan tutkimuksen kannalta tärkeää tietoa ja kysely antaa syvällisempää tietoa asiasta, joka muuten olisi voinut jäädä havaitsematta. Kyselytutkimuksen etuna on se, että tutkimuksen kohdehenkilöiltä voidaan kysyä monia asioita ja se säästää aikaa ja vaivannäköä. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 36–37.)

Laadullisen tutkimukseni aineiston keruuseen käytin kyselylomaketta. Strukturoidussa kyselylomakkeessa on valmiit kysymykset, jotka ovat samansuuntaiset sekä lasten van-

hemmille että päivähoitohenkilöstölle. Kyselyssäni on sekä strukturoituja että puolistrukturoituja kysymyksiä. Strukturoiduissa kysymyksissä vastaaja valitsee valmiista vastauksista itselleen sopivimman vaihtoehdon ja puolistrukturoituihin kysymyksiin kukin vastaaja vastaa oman näkemyksensä mukaan. Kyselylomakkeen tekeminen on järkevää silloin, kun vastaajia on paljon ja he edustavat melko yhtenäistä ryhmää, sillä kyselylomakkeella saadaan vastauksia nopeasti. (Eskola & Suoranta 2001,86; Metsämuuronen 2000,41.) Kysely antaa myös syvällisempää tietoa siitä, miten päivähoito on muuttunut ja mikä on sen merkitys tänä päivänä perheille. (Arvioinnissa voidaan soveltaa kvalitatiivista eli laadullista tutkimusotetta). Opinnäytetyöhöni valitsin kvalitatiivisen tutkimusotteen. (Vartiainen 2007, 165.)

2.3 Tutkimusjoukko ja tutkimuksen toteutus

Opinnäytteeni tekeminen ajoittuu syksyyn 2011 kevään 2012 väliseen ajanjaksoon. Tutkimusjoukon valinta ei ollut sattumanvaraista, vaan harkittua ja tarkoitukseen sopivaa. Otoksen valitsin siten, että tutkimuksessa on mukana yhden päiväkodin eli noin 98 lapsen vanhemmat sekä päiväkodin henkilöstö, jossa on noin 30 päivähoito ammattilaista. Oros on näkemykseni mukaan riittävä, koska se kattaa koko päiväkodin 98 lapsen vanhempaa.

Kyselyt vanhemmille saatekirjeineen kävin viemässä päiväkodinjohtajalle Merikosken päiväkotiin ja päiväkodin henkilökunnalle lähetin samansuuntaisen kyselyn sähköpostitse. Päiväkodinhenkilökunnalle jätin myös yhden paperisen kyselylomakkeen vastaamista varten. Vastausaikaa sekä vanhemmilla, että päivähoitohenkilökunnalla oli noin kolme viikkoa eli 5.4.2012 asti. Otin yhteyttä Merikosken päiväkodin johtajaan puhelimitse määräajan lähestyessä, koska en ollut saanut henkilökunnalta yhtään vastausta sähköpostikyselyyni. Päiväkodinjohtaja kertoi, että ilmeisesti osa henkilökunnasta ei ollut saanut sähköpostikyselyä auki, koska yksi päiväkodinhenkilökunnasta kävi tiedustelemassa asiaa, jolloin hän oli antanut paperisen version. Pyysin päiväkodinjohtajaa välittämään tiedon, että henkilökunta vastaisi kyselyyn ja että henkilökunta muistuttaisi vielä vanhempia kyselyyn vastaamisesta. Määräaikaan mennessä kyselyyn vastasi nimettömänä 5 lapsen vanhempaa ja 3 päivähoito ammattilaista, joista yksi oli sähköpostivastaus. Vastausprosentti oli 5,6 % vanhempien osalta ja 10 % päiväkodin henkilökunnan

osalta. Tulos yllätti minut täysin, koska olin ajatellut, että aihe on hyvinkin ajankohtainen ja erityisesti päivähoiton henkilöstö olisi kiinnostunut aiheesta ja työnsä kehittämistä. Myös kyselyyn vastanneiden vanhempien määrä yllätti. Oletin, että kyselyyn vastaisi 41 lasten vanhempaa ja 28 päivähoiton ammattilaista.

Alhaisen vastausprosentin takia otin yhteyttä muihin tahoihin ja lähetin heille sähköpostin välityksellä kyselyn. Vastausaikaa oli viikko ja määräaikaan mennessä palautui kaikkiaan viisi vastausta kahdeksasta. Kyselyyn vastasi 3 päivähoitossa olevien lasten vanhempaa ja 2 päivähoiton ammattilaista. Kaiken kaikkiaan kyselyyn vastasi yhteensä 8 vanhempaa ja 5 päivähoiton ammattilaista.

Kyselylomakkeista muodostui sopivan pituinen, selkeä ja monipuolinen ohjaavien opettajien ansiosta. Kysymykset olivat selkeän yksinkertaisia ja antoivat kohtuullisen hyvin vastauksia tutkimuskysymyksiini. Kyselylomakkeita oli kaksi kysymyksiltään samansuuntaista lomaketta sekä vanhemmille että päiväkodin henkilökunnalle. Vanhempien kyselyssä oli 4 kohtaa ja henkilökunnan kyselyssä oli vastaavasti 5 kohtaa, jotka kummatkin sisälsivät useampia alakohtia. Vanhempien kysely sisälsi kaksi strukturoitua ja kaksi avoimen kysymyksen kohtaa, joissa oli yhteensä 6 avointa kysymystä. Puolistrukturoitu kohta sisälsi yhdeksän eri lausetta, joita piti jatkaa. Henkilökunnalla vastaavasti oli yksi strukturoitu ja kolme avointa kohtaa, joissa oli yhteensä 9 avointa kysymystä. Kun kaikki vanhempien ja henkilökunnan kysymykset lasketaan yhteen alakohtineen, oli perinteisiä kolme, puolistrukturoituja yhdeksän ja avoimia kysymyksiä viisitoista.

Mielestäni kyselyyn vastaaminen pitää olla helppoa, kysymykset selkeitä, ja että kyselyyn vastaaminen ei vie myöskään kohtuutonta aikaa vastaajalta. Vastaukset saatuani huomasin, että avoimet kysymykset kuitenkin muodostuivat haasteelliseksi niiden luonteen vuoksi, koska kyselyyn vastaajat voivat kokea hankalaksi ja aikaa vieväksi sellaiset kysymykset, joihin pitää vastata kirjoittamalla ja siksi kysymyksen kohta oli jätetty vastaamatta. Toisaalta avoimet kysymykset ovat tärkeitä ja niiden avulla saadaan sellaista syvällisempää tietoa tutkimuksen kannalta, joka muuten voisi jäädä huomioimatta. Toisaalta avoimet kysymykset ovat tärkeitä ja niiden avulla saadaan sellaista syvällisempää tietoa tutkimuksen kannalta, joka muuten voisi jäädä huomioimatta. Huomasin myös, että osa vanhemmista oli ymmärtänyt avoimet kysymykset eri tavalla kuin olin tarkoittanut.

2.4 Analysointimenetelmä

Laadullisen aineiston analyysin tarkoitus on luoda aineistoon selkeyttä ja siten tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta. Analyysillä pyritään aineisto tiivistämään kadottamatta silti sen sisältämää informaatiota: Päinvastoin pyritään informaatioarvon kasvattamiseen luomalla hajanaisesta aineistosta selkeää ja mielekästä. Kvalitatiivisen aineiston käsittely on prosessi, joka alkaa yleensä kenttätyöstä ja huipentuu tutkimusraportin laatimiseen. (Suoranta & Eskola 2003, 137) Aineiston järjestäminen ja luokittelu ovat tulkitsemisen edellytys. Kvalitatiivisen aineiston tulkitsemisen tarkoituksena ei ole tuottaa uutta tietoa samassa mielessä kuin selittävissä kvantitatiivisessa tutkimuksessa, vaan tutkimuksen tekijä tavoittelee todellisuuden ilmiöiden syvempää ymmärtämistä. (Tuomi & Sarajärvi, 106-108.)

Opinnäytetyöni analysointimenetelmäksi valitsin sisällönanalyysin. Sisällönanalyysi on tieteellinen metodi, joka pyrkii päätelmiin erityisesti verbaalisesta, symbolisesta tai kommunikatiivisesta tiedosta. Tavoitteena on analysoida dokumentteja järjestelmällisesti ja objektiivisesti. Tutkittavat tekstit voivat olla melkein mitä vain: kirjoja, päiväkirjoja, haastatteluita, puheita, keskusteluita ja tai muu kirjalliseen muotoon saatettu materiaali. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 105.)

Sisällönanalyysi on diskurssianalyysin tapaan tekstianalyysia, jossa tarkastellaan jo valmiiksi tekstimuotoisia tai sellaiseksi muutettuja aineistoja. Sisällönanalyysissa etsitään tekstin merkityksiä ja siinä voidaan erottaa kaksi analyysitapaa: sisällönanalyysi ja sisällön erittely. Sisällönanalyysilla tarkoitetaan pyrkimystä kuvata dokumenttien sisältöä sanallisesti ja sisällön erittelyllä dokumenttien analyysiä, jossa kuvataan määrällisesti tekstin sisältöä. Aineiston käsittely perustuu loogiseen päättelyyn ja tulkintaan, jossa aineisto aluksi hajotetaan osiin, käsitteellistetään ja kootaan uudestaan uudella tavalla loogiseksi kokonaisuudeksi. Ennen analyysiä tulee päättää, analysoidaanko ilmiö sisältö vai myös piilossa olevat viestit. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 105.)

Sisällönanalyysin avulla pyritään muodostamaan tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus, joka kytkee tulokset ilmiön laajempaan kontekstiin ja aiheita koskeviin muihin tutkimustuloksiin, jotta voidaan tehdä selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä. Analyysi-

sissa on olennaista, että tutkimusaineistosta erotetaan samanlaisuudet ja erilaisuudet. Aineistoa kuvaavien luokkien tulee olla toisensa poissulkevia ja yksiselitteisiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 106–108.)

Sisällönanalyysissä voidaan erottaa seuraavat vaiheet: Ensimmäisenä on tärkeä päättää kiinnostuksen kohde ja pysyä tässä päätöksessä. Seuraavassa vaiheessa tutkimuksen tekijä käy läpi aineistoa ja merkitsee kiinnostukseen sisältyvät asiat sekä karsii tutkimuksesta pois epäolennaiset asiat. Tämän jälkeen aineisto luokitellaan, teemoitetaan tai tyypitellään. Luokittelussa aineistossa määritellään luokkia ja lasketaan, montako kertaa kukin luokka esiintyy aineistossa. Teemoittelu on luokittelun kaltaista, mutta siinä painottuu, mitä kustakin temasta on sanottu. Teemoittelussa on kyse laadullisen aineiston pilkkomisesta osiin ja ryhmittelystä erilaisten aihepiirien mukaan. Aineisto voidaan ryhmitellä esimerkiksi tiedonantajien sukupuolen ja iän mukaan. Aineisto voidaan ryhmitellä tiedonantajien sukupuolen tai yms. sellaisen mukaan. Tyypittelyssä aineisto jaetaan tyypeiksi, jossa tiettyjen teemojen sisältä muodostetaan yhteisistä näkemyksistä eräänlainen yleistys. Lopuksi saaduista tutkimustuloksista kirjoitetaan yhteenveto. Johtopäätöksissä tutkija pyrkii ymmärtämään tutkittavia heidän omasta näkökulmastaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92–93.)

Opinnäytetyössäni olen noudattanut pääpiirteissään edellä kuvattuja sisällönanalyysin vaiheita. Teorian myötä määrittelin, minkälaisen kyselyn teen ja mitkä ovat oleellisia asioita opinnäytetyöni kannalta. Halusin tutkia, mikä merkitys päivähoidolla on vanhemmille ja miten he kokevat subjektiivisen päivähoito-oikeuden. Opinnäytetyössäni halusin tuoda esiin sekä vanhempien että päivähoitohenkilökunnan näkökulman. Pohdin tarkkaan, minkälaiset kysymykset antaisivat työni kannalta parhaan tuloksen tutkimuskysymyksiin ja minkälaisella kysymysten asettelulla saisin mahdollisimman monipuolisia vastauksia. Päätin tehdä kaksi samansuuntaista kyselyä, jossa on sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä: toisen kyselyn vanhemmille ja toisen päivähoitohenkilökunnalle.

Kyselyn vastaukset saatuani ryhmittelin aineiston henkilökunnan ja vanhempien vastauksiin ja jaoin luokkiin aihepiirin mukaan. Luettuani jokaisen avoimeen kysymyksen annetun sanallisen vastauksen luokittelin sen aihepiirin mukaan. Aihepiirit olivat

seuraavat: 1) miten päivähoito on muuttunut, 2) näkemyksiä subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta ja 3) päivähoiton kehittäminen. Tämän jälkeen katsoin, kuinka moni oli vastannut samansuuntaisesti aihepiirin kysymykseen.

Ryhmiteltyäni ja luokiteltuani vastaukset ryhdyin tarkastelemaan, kumman tutkimuskysymyksen alle mikäkin vastaus kuuluu. Suurin osa saaduista vastauksista liittyi päivähoiton merkitykseen ja subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen, mutta kun kysyttiin, miten päivähoitopalveluita tulisi kehittää, vain osa vanhemmista oli vastannut kysymykseen. Lopuksi kirjoitin kahdesta toisiinsa nivoutuneesta tutkimuskysymyksistäni yhteenvedon.

2.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Laadullisessa tutkimuksessa on tutkija on tutkimuksensa keskeinen tutkimusväline, jolloin pääasiallinen luotettavuuden kriteeri on tutkija itse ja näin ollen luotettavuuden arviointi koskee koko tutkimusprosessia. (Eskola & Suoranta 2003, 210–211).

Laadullisen tutkimuksen reliabiliteetti eli luotettavuus ilmenee tutkimusprosessin toteuttamisessa. Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta, toisin sanoen ei sattumanvaraisia tuloksia. Tutkimuksen reliabiliteetti sisältyy tutkimuksen validiteettiin. Reliabiliteetin tarkastelussa arvioidaan, miten tutkimustulos vastaa tutkimuskohdetta ja vastaavatko tutkimuksen johtopäätökset juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata ja voidaanko kysymysten avulla saada ratkaisu tutkimusongelmaan. (Eskola & Suoranta 2003, 218–219.)

Laadullisessa tutkimuksessa ydinasioita ovat henkilöiden, paikkojen ja tapahtumien kuvaukset. Validius merkitsee kuvauksen ja siihen liittyvien selitysten ja tulkintojen yhteensopivuutta (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2010, 231–233). Mittauksen reliabiliteetti on sitä parempi, mitä vähemmän siihen sisältyy mittausvirhettä. Tutkimuksen luotettavuus edellyttää luotettavuutta sekä mittaukselta että tiedonkeruulta.

Se, että kysymykset olivat suurimmalta osalta avoimia, tekee vastauksista luotettavia ja monipuolisia. Ne, jotka olivat osallistuneet kyselyyn, vastasivat laajasti ja kaikesta huomasi heidän aiheeseen paneutumisensa. Vaikka vastaajia oli 13 ja kyselyn saaneita

15, on osallistuneiden määrä riittävä. Laadullisessa tutkimusmenetelmässä tutkimusaineiston kokoa ei säätele sen määrä, vaan sen laatu. Opinnäytetyössäni tutkimuksesta saatu aineisto kuvaa tutkittavaa ilmiötä. Aineiston analyysin tarkoituksena on luoda sanallinen ja selkeä kuvaus, sekä luotettavat johtopäätökset tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108; Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2010, 221–228.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden tarkastelukulmia voivat olla uskottavuus, varmuus, siirrettävyys ja vahvistuvuus. Uskottavuus luotettavuuden kriteerinä tarkoittaa sitä, että tutkijan on tarkistettava vastaavatko hänen käsitteellistyksensä ja tulkintansa tutkittavien käsityksiä. Varmuutta voi lisätä ottamalla huomioon mahdolliset ennustamattomat tutkimukseen vaikuttavat ennakkoehdot. Tutkimustulosten siirrettävyys on mahdollista tietyin ehdoin. Vahvistuvuus tarkoittaa sitä, että tehdyt tulkinnat saavat tukea toisista tutkimuksista. (Eskola & Suoranta 2003, 165–167.)

Opinnäytetyöhöni olen kerännyt teoria-aineiston, jonka avulla olen voinut käsitellä teoreettista viitekehystä ja käsitteistöä palatakseni takaisin aineiston analyysiin. Tässä on kyse aineistolähtöisestä tutkimusotteesta, jolloin aineisto ja sen analyysi ovat lähtökohdina teorian ja käsitteiden muodostamiselle. Opinnäytetyössäni olen käyttänyt tutkimusaineistona jo aikaisemmin julkaistuja teoria-tutkimustuloksia, jotka ovat julkisia itsenäisiä teoksiaan. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2000, 255.)

Opinnäytetyössäni olen pyrkinyt objektiivisuuteen, mutta väistämättä omat kokemukset vaikuttavat taustalla. Aineiston analyysin tarkoituksena on luoda sanallinen ja selkeä kuvaus, sekä luotettavat johtopäätökset tutkittavasta ilmiöstä. Purin kyselylomakkeideni vastaukset huhtikuussa 2012 aineistolähtöisen sisällönanalyysin eli induktiivisen aineiston analyysin avulla. Aineisto pyritään järjestämään tällä menetelmällä tiiviiseen ja selkeään muotoon kadottamatta sen sisältämää informaatiota. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.)

Tutkimusaineistona olevien tutkimustulosten aineistoon vaikuttavat myös osaltaan tämän opinnäytetyön analyysiin ja muokkaavat näin osaltaan myös tämän opinnäytetyön tulosta. Alkuperäistä aineistoa kuitenkin käytettiin asioiden tarkisteluun ja käsitteiden tarkentamiseen koko tutkimuksen analysoinnin ajan, jolloin aineistoa luettiin läpi useita kertoja.

3. SUOMEN LASTENTARHATYÖN JA VARHAISKASVATUKSEN HISTORIAA

Varhaiskasvatustoiminta tunnettiin ennen päivähoitolain (1973) voimaantuloa pääasiassa lastentarhatoimintana. Lastentarhatoiminnan perustaja oli saksalainen Friedrich Fröbel (1782–1852), joka perusti ensimmäisen lastentarhan vuonna 1840 uudenlaisen kasvatustilafilosofian pohjalta. Sen kantavana ajatuksena oli, että lapsen elämään kuuluvat leikki ja toiminta, jossa aikuisen on luotava lapselle luonnonmukainen ja suotuisa kasvuympäristö. (Heikkinen 1998, 23.)

Fröbeliläinen lastentarha-aate ja lastentarhatoiminta tulivat Suomeen Uno Cygnaeuksen aloitteesta vuonna 1863, jolloin Jyväskylään seminaarin yhteyteen perustettiin lastentarha. Kuitenkin vasta Hanna Rothmanin aloitteesta vuonna 1888 perustettiin ensimmäinen kansanlastentarha, jonka tarkoituksena oli huolehtia nimenomaan kaikkein heikoimmassa oloissa elävistä pienokaisista. Tämän myötä alkoi varsinaisesti nykypäiväänkin jatkunut lastentarhatyö maassamme. (Hänninen & Valli 1986, 64.)

Hallinnollisesti lastentarhatoiminta kuului ensin 1920-luvun alkupuolella kouluhallituksen alaisuuteen ja siirtyi vuonna 1924 sosiaaliministeriön valvontaan. (Heikkinen 1998, 23–24). Vuoden 1920 alussa maassamme oli käynnistetty eri virastojen uudelleen järjestäminen, jonka suunnittelun valtioneuvosto oli asettanut Virastokomitean tehtäväksi. Kouluhallituksen virkamiesten valiokunta vastusti lastensuojelutyön siirtämistä, koska se katsoi, että lastensuojelutyö on ennen kaikkea kasvatustyötä eikä kasvatus- ja opetus-työn hajottaminen eri virastojen alaisuuteen suinkaan edistäisi lastensuojelutoimenkaan kehitystä. Kouluhallituksen lastensuojelutyön virkamiehet puolestaan asettuivat Virastokomitean mietintöjen taakse pitäen siirtoajatusta oikeana. Heidän näkemyksensä mukaan lastensuojelu oli lähempänä sosiaalista kuin opetusala. Näin lastensuojelutyö pääsisi itsenäisenä yksikkönä sosiaaliministeriön alaisuudessa kehittymään entistä joutavammin, sillä lastensuojeluasioiden käsittely oli osoittautunut kankeaksi. (Hänninen & Valli 1986, 134.)

Samaan aikaan aloitettiin myös lastensuojelulain valmistelu. Lastentarhatoiminnalla katsottiin jo silloin olevan ennaltaehkäisevä lastensuojelullinen tehtävä. Varsinaisesti 1930-luvulla alkoi lastentarhojen kunnallistaminen. Ja jo vuonna 1944 noin 61 % las-

tentarhoista oli kunnallisia. Vuonna 1936 annettuun lastensuojelulakiin tehtiin lastentarhojen kannalta merkittävä uudistus. Sen mukaan kunnan oli tarvittaessa perustettava joko itse tai ylläpidettävä kotikasvatusta tukevia ja täydentäviä laitoksia sekä ryhdyttävä muihin sitä tarkoittaviin toimenpiteisiin tai avustettava sellaisia yksityisten järjestöjen tai henkilöiden perustamia laitoksia tai järjestämään toimintaa, jonka katsotaan vastaavan sanottua toimintaa. (Heikkinen 1998, 23–24.)

Vuonna 1927 lastentarhojen valtionapulain eduskuntakäsittelyn yhteydessä opetusministeri mainitsi puheenvuorossaan, että lastentarhojen siirtoa sosiaaliministeriöön oli pidettävä erehdyksenä. Tähän lastensuojelun asiantuntijat antoivat pikaisen vastauksen. Lastentarhojen osalta todettiin, että lastentarhoja oli pidettävä sosiaaliseen huoltotoimintaan kuuluvana. Artikkelin mukaan osoitti asiantuntemattomuutta väite, että lastentarhoilla olisi ensisijaisesti pedagogisesti kasvattava vaikutus ja lastentarhojen toimintaa ei voisi valvoa pedagogisia periaatteita vastaavalla tavalla muuta kuin kouluhallituksen alaisuudessa. Sosiaalinen vai pedagoginen vastakkainasettelu jatkui vuosikymmeniä. Lastentarhojen asema yhteiskunnassa oli 1920-luvulla kiistelyn kohteena ja usein myöhemminkin, kun asia otettiin esille. Seuraavat otteet käytiin 1960–1970-lukujen taitteessa ratkottaessa lasten päivähoito-ongelmia. (Hänninen & Valli 1986, 140–141.)

Valtioneuvosto asetti vuonna 1948 komitean suunnittelemaan ja tekemään ehdotuksia ”päiväkotijärjestelmän” kehittämiseksi. Mietintö valmistui vuonna 1951. Komitean ehdotukset olivat hyvin saman samansuuntaiset niiden ehdotusten kanssa, joiden pohjalle vuoden 1973 laki lasten päivähoidosta rakentui. Mutta tuolloin mietintö ei herättänyt vastakaikua ja se hautautui. (Hänninen & Valli 1986, 148.)

1950-luvulla oli päivähoitopaikoista huutava pula. Sosiaaliset syyt, kuten yksinhuoltajuus, vanhempien sairaus, alkoholismi, perheen monilapsisuus, laiminlyönti ja heikot asunto-olot ratkaisivat, keille vähäiset paikat annettiin. Kansalaiset eivät kuitenkaan jääneet seuraamaan sivusta lastentarhapulaa ja lasten päivähoidon pahenevaa tilaa. Kannanotoissa painotettiin muun muassa, että lastentarhalla on tärkeä päivähoitollinen tehtävä, sillä ”kohonneet elinkustannukset pakottavat molemmat vanhemmat ansiotyöhön ja lastentarhojen puute ajaa lapset kadulle”. Lastentarhaa ei kuitenkaan pitänyt nähdä vain sosiaalisena työmuotona, vaan myös yhteiskunnallisiin koulutuskysymyksiin liittyvänä osana. Eräissä lehtiartikkeleissa suositeltiin päivähoitomaksun käyttöönottoa tulo-

jen mukaan, jolloin lastentarhoihin voitaisiin ottaa muitakin kuin varattomien perheiden lapsia. (Hänninen & Valli 1986, 149.)

Pienten lasten äitien ansiotyössä käynti lisääntyi 1960-luvun voimakkaan teollistumisen ja yhteiskuntakehityksen myötä. Nuoret perheet ja perheen perustamisvaiheessa olevat nuoret muuttivat kaupunkeihin, missä ennestään jo oli suuri puute peruspalveluista. Lasten päivähoidosta muodostui 1960-luvulla lapsiperheille ja koko yhteiskunnalle vaikea, pikaisia toimenpiteitä vaativa ongelma. (Hänninen & Valli 1986,151.)

Kun päivähoitotilanne näytti jatkuvasti pahenevan, syntyi 1960-luvulla useita painostusryhmiä, jotka monin tavoin koettivat vaikuttaa päätöksentekijöihin asioiden vauhdittamiseksi. Lasten päivähoitoasiaa ajoivat voimakkaasti muun muassa Mannerheimin lastensuojeluliitto ja Lastensuojelun keskusliitto sekä vanhemmat lukuisilla kirjoituksillaan. Päivähoitoa vaadittiin kehitettäväksi vaihtoehtoisia hoitomuotoja tarjoavaksi eikä vain laitostoimintaa suosivaksi sosiaalipalveluksi. Kyse ei ollut yksinomaan lasten päivähoiton järjestämisestä, vaan myös vanhempien uudesta asennoitumisesta ja kiinnostuksesta varhaiskasvatukseen ja heidän toivomuksestaan saada lapsilleen kehittävää toimintaa ja yhteiskunnan tukea kasvatustehtävässään. Vuonna 1968 perustetun sosiaalilihallituksen pääjohtaja Alli Lahtinen lähtikin ripeästi ajamaan lasten päivähoiton laajentamista ja lainsäädännön uudistamista. (Hänninen & Valli 1986,153–156.)

1960-luvun jälkipuoliskolla tuli lasten päivähoito kaikkia alle kouluikäisiä lapsia koskevana yhteiskuntapoliittisena kysymyksenä vilkkaan mielipiteiden vaihdon ja järjestelyn kohteeksi. Tähän liittyivät mm. koko lastentarhatyön tulevaisuus, 6- vuothaiden koulutuskysymykset sekä lastentarhanopettajien koulutus.(Hänninen & Valli 1986, 247.)

Päivähoiton kehitystä on selvitetty useissa komiteoissa 50-luvulta lähtien, mutta päivähoito sai nykyisen lakinsa vasta vuonna 1973. Tällöin lasten päivähoitojärjestelmää alettiin kehittää voimakkaasti teollisuuden lisääntymisen myötä ja siitä mahdollisesti seuraavan työvoimapulan vuoksi. Myös naisten lisääntynyt työssäkäynti oli omiaan lisäämään kodin ulkopuolisen päivähoiton tarvetta. (Hänninen & Valli 1986, 196.)

Vuonna 1973 annettu lasten päivähoitohoitolaki (36/73) on puitelaki, joka antoi mahdollisuudet päivähoidon suunnitelmalliselle ja tarkoituksenmukaiselle kehittämiselle, mutta myös velvoitteet vaihtoehtoja tarjoavan päivähoidon järjestämiselle. Tavoitteena oli luoda lasten päivähoidosta lakiin perustuva, tasaveroisia, vaihtoehtoisia hoitomuotoja tarjoava sosiaalipalvelujärjestelmä, jota kaikki lapsiperheet voisivat käyttää hyväkseen tarvitsemallaan tavalla. Tämän lain mukaan lasten päivähoidolla tarkoitettiin lapsen hoitoa tätä tarkoitusta varten perustetussa laitoksessa, josta käytetään nimitystä päiväkotikielä tai sisällä tai ulkona tapahtuvaa lasten leikin ja toiminnan ohjausta ja toimintaa tätä tarkoitusta varten varatussa paikassa tai alueella (Hänninen & Valli 1986, 193–196.) Lain astuttua voimaan lastentarhat ja seimet muuttuivat päiväkodeiksi. Tuolloin määriteltiin, että myös perhepäivähoito sekä lasten leikin ja toiminnan ohjaus on kiinteitä päivähoitojärjestelmiä. (Heikkinen 1998, 25.)

Lasten päivähoitopaikkojen määrällisen kasvun rinnalla alkoi myös päivähoiton laadullinen valvonta- ja kehittämistyö. Kun lain voimaantulon jälkeen yhä useampi lapsi pääsi osalliseksi päiväkotien ja sosiaalihuollon alaisista muista toimintamuodoista, tuli yhteisten, parlamentaarisesti laadittujen, eri työmuotoja yhdistävien kasvatustavoitteiden, aikaansaaminen ajankohtaiseksi. Valtioneuvoston asettaman kasvatustavoitteiden mietintö valmistui toukokuussa 1980 (Km. 1980:31). Siinä esitettyjen kasvatustavoitteiden toteuttamisen suunnittelu ja toiminnan sisällön kehittäminen edellyttivät myös jatkuvaa tutkimusta ja seuranta. Päivähoidosta tuli muodostua hyvin organisoitu sosiaalipalvelujärjestelmä siten, että kaikki vaihtoehtoiset työmuodot, minkä tahansa perheet valitsevat; pystyisivät myönteisellä tavalla tukemaan lasten tervettä kasvua ja kehitystä. (Hänninen & Valli 1986, 198.) Tällä hetkellä lasten päivähoito on subjektiivinen oikeus ja keskeinen alle kouluikäisten hoito- ja kasvatustavoitteiden toteuttamiseksi (Heikkinen 1998, 24).

Subjektiivinen päivähoito-oikeus tarkoittaa vanhempien oikeutta valita alle kolmevuotiaalle lapsen hoitomuoto kotona taikka kunnallisessa tai yksityisessä päivähoitoyksikössä. Kotona hoitavalle vanhemmalle hoitovapaa-oikeus mahdollistaa lapsen hoitamisen työsuhteen katkeamatta. Päivähoiton kokonaisuudistus tuli voimaan vuoden 1985. Laissa alle kolmevuotiaiden lasten vanhemmat saivat oikeuden kunnalliseen päivähoitopaikkaan. Vaihtoehtoiseksi hoitomuodoksi tuli lapsen hoitaminen kotona kodinhoitoyksiköllä. Täydellisyytensä roolissaan pienten lasten hoitojärjestelyissä julkishallinto saavutti vuosien 1990–1996 välillä. Niin kutsuttu subjektiivinen oikeus hoitopaikkaan toteutui, kun

kaikkien alle kolmivuotiaiden lasten vanhemmat saivat valita vanhempainrahakauden päätyttyä lapsensa hoitomuodon kotihoidon tuen tai kunnan järjestämän päiväkotitai perhepäivähoitopaikan. Vuosisatainen keskustelu julkishallinnon roolista lapsen hoitoon kotona ja kodin ulkopuolella yhdistyi subjektiiviseen oikeuteen. Elokuussa 1995 suunnitelmaa laajennettiin koskemaan kaikkia alle kouluikäisiä lapsia Voimaantuloajankohdaksi lasten subjektiivisen päivähoito-oikeuden laajenemiselle tuli 1.1.1996. Vuonna 1973 lasten päivähoidosta säädettiin ensimmäisen kerran tavoitteena tarjota sitä kaikille yleisenä sosiaalipalveluna. (Välimäki 2003 & Rauhala, 143,153.)

4. AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET SEKÄ PÄIVÄHOITOA MÄÄRITTÄVÄT LAIT, ASETUKSET JA KÄSITTEET

4.1 Aikaisemmat tutkimukset

Päivähoitoa koskevia tutkimuksia ja opinnäytteitä on tehty muutamia. Yrtin etsiä aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia aihealueestani. Niitä löytyi yllättävän vähän, melkein ei ollenkaan. Subjektiiivista päivähoito-oikeutta oli tutkittu muutamassa opinnäytteessä, mutta ainoastaan yhdessä lapsen kannalta. Esimerkiksi (Salla Tassa, Erika Viding 2011)tekemässä opinnäytteessä tarkastellaan ”päivähoito-oikeutta niin lainsäädännön kuin lapsen edun näkökulmasta, sekä lapsen varhaista vuorovaikutusta ja sosiaalista kehitystä”. Elina Mannisen ja Maarit Nissin juuri joulun alla 2011 valmistuneessa opinnäytteessä tarkastellaan ”Vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan näkökulmia subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen”.

4.2 Päivähoitoa määrittävät lait

Lasten päivähoitoa määrittävät erilaiset lait ja asetukset. Keskeisempiä ovat sosiaali- huoltolaki, päivähoitolaki ja lastensuojelulaki. Sosiaalihuoltolaki (1982) määrittää omalta osaltaan päivähoitoa. Sosiaalipalvelujen lähtökohtana ovat sosiaaliset oikeudet. Sosiaalihuollolla tarkoitetaan tässä laissa sosiaalipalveluja, toimeentulotukea, sosiaaliavustuksia, sosiaalista luottoa ja niihin liittyviä toimintoja kuten päivähoitoa, joiden tarkoituksena on edistää ja ylläpitää yksityisen henkilön, perheen sekä yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä. Laissa sanotaan, että kunnan kuuluu järjestää lasten päivähoito. Tarkemmin velvoitteet määräytyvät varsinaisen sosiaali- ja terveyslainsäädännön kautta. Sosiaalihuollon asiakkaan asemaa ja oikeuksia turvaava lainsäädäntö toteuttaa tätä ns. perustuslaillista toimeksiantoa. Ns. TSS-oikeudet eli taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet nostettiin Suomessa perustuslain tasolle 1995 toteutetussa perusoikeusuudistuksessa. Kunnan tai kuntayhtymän tulee lisäksi huolehtia siitä, että Pohjoismaiden kansalaiset voivat sosiaalihuollon palveluja käyttäessään tarvittaessa käyttää omaa kieltään, suomen, islannin, norjan, ruotsin tai tanskan kieltä. Kunnan tai kuntayhtymän on tällöin mahdollisuuksien mukaan huolehdittava siitä, että Pohjoismai-

den kansalaiset saavat tarvittavan tulkkaus- ja käännösavun. Laissa sanotaan, että kunnan kuuluu järjestää lasten päivähoito. (Sosiaalihuoltolaki 1982. 17.9.1982/710.)

Säännöksen perusteella julkisen vallan on myös turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvatus. Voimassaoleva sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö määrittelee sen, miten palvelujen saatavuudesta on huolehdittava. (Sosiaalihuoltolaki 1982. 17.9.1982/710.)

Yksilön oikeudesta sosiaali- ja terveyspalveluihin on säädetty laeissa eri tavoin. Eräiden palvelujen turvaamista on pidetty niin tärkeänä, että yksilölle on säädetty ns. subjektiivinen oikeus saada palvelu. Tällaisia palveluja ovat esimerkiksi lasten päivähoito sekä eräät vammaisille henkilöille säädetty palvelut. Kunnalla on velvollisuus varata riittävä määräraha näitä palveluja varten kaikissa tilanteissa. (Sosiaalihuoltolaki 1982. 17.9.1982/710.)

Lasten päivähoidolla tarkoitetaan tässä laissa lapsen hoidon järjestämistä päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Päiväkotihoidoa voidaan järjestää tätä tarkoitusta varten varatussa tilassa, jota kutsutaan päiväkodiksi. Perhepäivähoitoa voidaan järjestää yksityiskodissa tai muussa kodinomaisessa hoitopaikassa, jota kutsutaan perhepäiväkodiksi. Leikkitoimintaa ja muuta päivähoitotoimintaa voidaan järjestää tätä tarkoitusta varten varatussa paikassa. Päivähoitossa olevalle lapselle voidaan järjestää myös tarpeelliset kuljetukset. (Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36.)

Lasten päivähoitosta annetun lain mukaan (11§:n (630/1991)) kunnan on huolehdittava siitä, että lasten päivähoitoa on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana niin paljon kuin kunnassa on tarvetta. Subjektiivinen oikeus ei myöskään anna kunnille harkinnanvaltaa päivähoitopaikkojen järjestämisessä. Esimerkiksi kunta ei voi omin päätöksin myöntää lapselle osapäiväpaikkaa, jos vanhemmat ovat hakeneet kokopäiväpaikkaa. Järjestämisvelvollisuuden laajuuteen ei myöskään vaikuta se, voiko vanhempi tosiasialisesti hoitaa lastaan kotona esimerkiksi toisen lapsen syntymän, työttömyyden tai muun syyn takia. Kunnan on myös huolehdittava tarvetta vastaavista erilaisista toimintamu-

doista. Tämän lisäksi alle 3-vuotiaiden lasten vanhemmilla on valintaoikeus kunnallisen lasten päivähoidon ja lasten kotihoidontuen välillä. (Heikkinen 1998, 24- 25.)

Päivähoitoasetuksessa taas säädetään, kuinka paljon päiväkodissa täytyy olla kelpoisuusvaatimukset täyttävää hoitohenkilökuntaa eri-ikäisiä lapsia kohden. Asetus on tulkinnanvarainen siinä, miten näistä määräistä voi poiketa. Vaikka alle kouluikäisten lasten vanhemmilla on subjektiivinen oikeus saada lapselleen päivähoitopaikka, oikeus ei ulotu päivähoidon järjestämispaikkaan ja -tapaan. Kun kunta osoittaa lapselle tarpeen mukaisen päivähoitopaikan, sen on luonnollisesti otettava huomioon perheen ja lapsen yksilölliset olosuhteet. Arvioinnissa on esimerkiksi huomioitava se, missä lapsen vanhemmat asuvat ja onko lapsella mahdollisesti sellaisia fyysistä tai henkistä esteitä, jotka puoltavat jonkin tietyn päivähoitopaikan osoittamista (Räty 2006/1Sosiaaliturva.)

Päiväkodissa tulee hoito- ja kasvatustehtävissä olla vähintään yksi henkilö, jolla on sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen ([804/92](#)) 4 tai 5 §:ssä säädetty ammatillinen kelpoisuus, enintään seitsemää kokopäivähoidossa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden. Enintään neljää alle kolmivuotiaista lasta kohden tulee päiväkodissa hoito- ja kasvatustehtävissä samoin olla vähintään yksi henkilö, jolla on edellä säädetty ammatillinen kelpoisuus. (Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36.)

Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Täten lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lapsen vanhemman ja muun huoltajan tulee turvata lapselle tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi siten kuin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa ([361/1983](#)) säädetään. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.)

Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin. Lastensuojelun on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa järjestämällä tarvittavia palveluja ja tukitoimia. Jäljempänä tässä laissa säädetäisiin edellytyksin lapsi voidaan sijoittaa kodin

ulkopuolelle tai ryhtyä muihin toimenpiteisiin lapsen hoidon ja huollon järjestämiseksi. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.)

Yhdistyneiden Kansakuntien ”Lapsen oikeuksien sopimus” on yleissopimus, jonka Suomi on ratifioinut 31.5.1991. Artiklassa 18 kappaleessa 3. on mainittu lapsen oikeuksien toteutuminen lapsille tarkoitettuihin palveluihin, kuten päivähoitoon. Tämän artiklan mukaan sopimusvaltioiden on ryhdyttävä kaikkiin asianmukaisiin toimiin taatakseen, että työssäkäyvien vanhempien lapsilla on oikeus hyödyntää heille tarkoitettuja lastenhoitopalveluita ja -laitoksia. Näissä palveluissa - ja laitoksissa Lasten oikeuksien sopimuksen tärkein sanoma on kuitenkin se, että sopimusvaltiot kunnioittavat ja takaavat tässä yleissopimuksessa tunnustetut oikeudet kaikille niiden lainkäyttövallan alaisille lapsille ilman minkäänlaista lapsen, hänen vanhempiensa tai muun laillisen huoltajansa rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen, etniseen, tai sosiaaliseen alkuperään, varallisuuteen, vammaisuuteen, syntyperään tai muuhun seikkaan perustuvaa erottelua”. Täten lapsen oikeuksien sopimus takaa yhtäläisen ja tasa-arvoisen kohtelun kaikkien lasten kohdalla. (Lapsen oikeuksien sopimus 1989.)

4.3 Perhe instituutiona

Perhe on sosiaalisena yksikkönä meille kaikille tuttu. On kuitenkin paikallaan tarkkaan määritellä, mitä perheellä nykyisin tarkoitetaan suomalaisessa yhteiskunnassa. Perheen käsitteen muuttuu ajan mukana ja vasta kulloinkin tulkinta perhe käsitteestä antaa täydellisen kuvan yhteiskunnan kukin hetkisestä suhtautumisesta perheinstituution. (Auvinen 1980, 13.)

Perhekeskusteluissa etsitään alituisesti alkuperäistä, oikeaa ja luonnollista perhettä. Keskeinen käsite on ” ehjä ydinperhe”, joka lepää vanhempien parisuhteen ja erityisesti heteroseksuaalisen parisuhteen varassa, jonka uskotaan olevan myös paras vaihtoehto lapsille. Nyky- yhteiskunnassa perhemuodot ovat kuitenkin moninaistuneet ja erilaiset vaihtoehdot normalisoituneet. Nykykäsityksen mukaan lapset vanhempineen muodostavat perheen, johon muuttavana instituutiona vaikuttavat sekä yhteiskunnassa että kulttuurissa, myös ”ajan hengessä tapahtuneet muutokset. Perheellä tarkoitetaan kaikkia

pysyväisluonteisia yhteiselämän muotoja, joita ovat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat, parisuhteensa rekisteröineet henkilöt(homoja lesboparit) ja heidän lapsensa, uusioperheet, yksinhuoltajat lapsineen sekä avio- ja avopuolisot sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole lapsia. (Forsberg & Nätkin 2003, 16–17.)

Perheen tarkoituksena on tasa- arvoiseen kumppanuuteen nojaten tuottaa tyydytystä ja mahdollisuuksia persoonalliseen kasvuun, synnyttää ja kasvattaa lapsia samoin kuin luoda näille turvalliset ja terveelliset kasvuedellytykset sekä perusta lasten sosiaalistumiskehitykselle. Tätä muutoksen tuotetta on alettu kutsua moderniksi perheeksi, joka on rakenteellisesti mielletty. (Auvinen 1980, 13.)

Kuten yllä olevasta määritelmästä käy ilmi on suomalainen perhe tänä päivänä hyvin moninainen. Varsin erilaisia yhdessä elämisen muotoja voidaan kutsua perheeksi. Perhe-elämän laajeneminen selittyy sillä, että ihmisillä on tarve kuulua perheeseen ja että perhe nähdään yhteiskunnan perussoluna. Koska perhe on yhteiskunnan perusyhteisö, on valtio katsonut sen niin tärkeäksi, että perhettä pitää suojella asianmukaisella lainsäädännöllä ja politiikalla. (Auvinen 1980, 13.)

Viimeisen sadan vuoden kuluessa perhe instituutiona on kokenut valtavan muutoksen maassamme. Agraarisessa yhteisössähän perhe usein tarkoitti ns. suurperhettä, johon kuului kolme, jopa neljä sukupolvea: isovanhempia, setiä, tätejä ja serkkuja. (Auvinen 1980, 13.)

5. LASTEN PÄIVÄHOITO JA SOSIAALIPALVELUN KRITTEERIT

Julkista lasten päivähoitoa ja sen edeltäjää, lastentarhatoimintaa voidaan pitää alkupe-
räisenä sosiaalipalveluna, jossa on toiminnan alusta asti ollut kysymys lasten ja perhei-
den palvelusta. Lasten päivähoitolla on ollut kaksi toisiinsa kietoutuvaa tehtävää: päi-
vittäisen sijaishoidon tarjoaminen lapsille heidän huoltajiensa työssäkäynnin ajaksi sekä
koti kasvatuksen tukeminen ja täydentäminen kehitysvirikkeitä ja ryhmätoimintaa jär-
jestämällä. (Heikkinen 1998, 23.)

Lasten päivähoitosta annetun lain mukaan (11§) kunnan on huolehdittava siitä, että
lasten päivähoitoa on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana niin paljon kuin
kunnassa on tarvetta. Subjektiivinen oikeus ei myöskään anna kunnille harkinnanvaltaa
päivähoitopaikkojen järjestämisessä. Kunnan on myös huolehdittava tarvetta vastaavista
erilaisista toimintamuodoista. Tämän lisäksi alle 3-vuotiaiden lasten vanhemmilla on
valintaoikeus kunnallisen lasten päivähoiton ja lasten kotihoidon tuen välillä. (Heikki-
nen 1998, 24- 25.)

Lasten päivähoito täyttää sosiaalipalvelun keskeiset tunnusmerkit: päivähoitoon kuuluu
universaalisuus: päivähoitopalvelut ovat kaikille lapsille tarkoitettuja, palvelun käytöstä
maksaminen tulojen mukaan ja palveluvaihtoehtojen valinnanmahdollisuus. Pienten
lasten hoitojärjestelmän eräänä keskeisenä kehittämisen tavoitteena on ollut lisätä lasten
vanhempien mahdollisuutta valita lapselleen ja perheensä elämäntilanteeseen parhaiten
soveltuva malli. Nyt kuitenkin on syntynyt huoli subjektiivisen oikeuden tuomasta kas-
vatusvastuun kaventumisesta. Voidaan kysyä, siirtyykö kasvatusvastuu yhä selkeämmin
päivähoitohenkilökunnalle tai murentaako subjektiivinen oikeus yksilön itseluottamuk-
sen toimia vanhempana. (Heikkinen 1998, 24–25.)

Laadukas päivähoito on nähtävä monien eri osapuolten kiinnostuksen kohteena. Se on
paitsi elinkeinoelämän intressi työikäisten ihmisten työssäkäynnin mahdollistavan pal-
veluna. Se on myös lasten vanhempien intressi perheiden perusturvallisuutta ja hyvin-
vointia tukevana järjestelmänä. (Heikkinen 1998, 25.)

Päivähoidon tehtävät ja merkitys yhteiskunnassa on nähty ja voidaan yhä nähdä työ-
voimapoliittisina, perhe- ja sosiaalipoliittisina sekä koulutuspoliittisena. Päivähoito on

keskeinen lapsiperheille tarjottava sosiaalipalvelu, joka on tasa-arvoisesti jokaisen perheen ja lapsen oikeus. Päivähoito edistää lapsen tervettä kasvua ja kehitystä yhteistyössä vanhempien kanssa ja tarpeen mukaan tukee perhettä heidän kasvatustehtävässään. Päivähoidossa otetaan huomioon myös lasten erityistarpeet ja autetaan lasta ja perhettä usein yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa silloin, kun perheen omat voimavarat eivät riitä. Päivähoito tarjoaa lapselle mahdollisuuden leikkiin, oppiin ja hoitoon sekä ystävyysuhteisiin vertaisryhmässä. Päivähoidossa tarjottava esiopetus toteuttaa päivähoidon koulutuspoliittista tehtävää. Päivähoito voi toimia yhteistyössä lastensuojelun kanssa pyrkien ehkäisemään raskaampia lastensuojelullisia toimenpiteitä tai tukien lastensuojelun asiakasperheitä. Päivähoidolla on myös kuntouttava tehtävä sen korjatessa tai ehkäistessä kehitysviivästyksiä. Työvoimapolitiikan osana päivähoito antaa vanhemmille mahdollisuuden osallistua työelämään ja opiskeluun. (Varhaiskasvatuksen työryhmämuistio, 1999: 4.)

Lasten päivähoidosta annetun lain muutos, jolla ns. subjektiivinen oikeus kunnan järjestämään päivähoitopaikkaan vuoden 1996 alusta laajennettiin koskemaan kaikkien alle kouluikäisten lasten perheitä, on vahvistanut varhaiskasvatuksen merkitystä yhteiskunnassamme. Lain muutoksen myötä korostui kaikkien alle kouluikäisten lasten oikeus vanhempien niin halutessa osallistua varhaiskasvatukseen. Subjektiivinen oikeus toteuttaa sekä vanhempien oikeutta päivähoitopaikkaan että lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen. (Varhaiskasvatuksen työryhmämuistio, 1999:4.)

6. PÄIVÄHOIDON YHTEISKUNNALLINEN ULOTTUVUUS JATKA TÄSTÄ

Lasten päivähoito on yksi modernin hyvinvointiyhteiskunnan keskeisistä palveluista. Päivähoito on viimeksi kuluneiden parinkymmenen vuoden aikana laajentunut merkittävästi maassamme. 1990-luvulla päivähoidosta on tehty subjektiivinen oikeus. päivähoidon julkinen tuki on huomattava, maksut kattavat vain viitisentoista prosenttia päivähoidon noin 7 miljardin markan kokonaiskustannuksista. Kuitenkin päivähoidon yhteiskuntataloudellinen analyysi on ollut toistaiseksi varsin vähäistä. (Kalaoja 1999, 4.)

Kalaoja keskittyy päivähoidon taloudellisiin vaikutuksiin. Tehostaessaan kansantaloudessa työnjakoa ja voimavarojen käyttöä päivähoito voi – siitä huolimatta, että sitä tuetaan vahvasti verovaroin olla kansantalouden tehokkuuteen myönteisesti vaikuttava tekijä. Päivähoidolla on kuitenkin myös muita yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. Hyvä päivähoito voi, paitsi kannustaa molempien vanhempien täysipainoista osallistumista työelämään myös tukea lasten hyvinvointia ja kehitystä. (Kalaoja 1999,4.)

Suomi kuuluu muiden pohjoismaiden kanssa maihin, joissa naisten työssäkäynti ja siksi päivähoitokin on pitkään ollut moniin muihin maihin verrattuna korkea. Kalaoja korostaa sitä, että lasten vanhempien työssäkäyntiä suosiva sosiaalinen normisto muodostaa meillä jo tärkeän osan yhteiskunnan perusmekanismia sosiaalista pääomaa. Näkökulma on talouden tutkimuksessa uusi. Päivähoidon taloudesta kaivataan siten myös jatkotutkimuksia. Lisäksi kaivataan tutkimusta siitä, millaiset järjestelyt edistävät yhteistyön, sosiaalisuuden, suvaitsevaisuuden ja yhteenkuuluvuuden kulttuuria ja muita tärkeitä sosiaalisen pääoman muotoja. Pitkäjänteiset seurantatutkimukset voisivat nostaa tästä asiasta käytävän keskustelun uudelle tasolle. (Kalaoja 1999,9.)

Suomen erikoisuus on ollut 1980-luvun loppupuolella laajamittaisesti käyttöönotettu kodinhoitotuki- Sen voi ajatella kytkeytyvän edellä esitettyyn suomalaisten naisten pohjoismaissa vertailussa runsaaseen kotonaoloon lasten ollessa pieniä. Tukijärjestelmä on sopeuttanut suomalaisen erikoisuuden, naisten työssäkäynti on poikkeuksellisen laajaa, mutta pienten lasten äidit käyvät työssä suhteellisesti vähemmän pohjoismaiseen kahden tulonsaajan perhetalouteen. Pohjoismaissa lapsiperheen toimeentulo perustuu yleisesti kahden tulonsaajan tuloihin. Niinpä kotona pieniä lapsia hoitavien suomalaisten on katsottu tarvitsevan tukea. (Kalaoja 1999,11.)

Päivähoidon käyttö väheni olennaisesti 1990-luvun alkuvuosina. Näin kävi vaikka samaan aikaan päivähoidosta tuli subjektiivinen oikeus. Ensin alle kolme vuotaiden ja asteittain kaikkien alle kouluikäisten lasten vanhemmille tuli oikeus saada lapsilleen kunnan järjestämä päivähoitopaikka. (Kalaoja 1999,11.)

Päivähoidon käyttö väheni työttömyyden kasvun ja kotihoidontuen korotusten myötä. Päivähoidon käyttö on viime vuosina työttömyyden vähenemisen ja kotihoidon tuen alentamisen seurauksena. On ilmeistä, että työttömyyden muutoksilla on ollut kotihoidon tuen muutoksia suurempi vaikutus päivähoiton käytön muutoksiin. (Kalaoja 1999,11.)

Laaja ja julkisesti tuettu päivähoitojärjestelmä on ollut ensisijaisesti ratkaisu lasten hoitollisiin tarpeisiin vanhempien ansiotyön takia. Viime aikoina on kuitenkin taas puhuttu enemmän päivähoitoon liittyvistä kasvatuksellisista tehtävistä. Keskustelun aiheina ovat esikoulu ja päivähoiton siirtäminen sosiaalitoimelta koulutoimeen. Päivähoidon kasvatuksellinen – opetuksellinen perinne osoittaa elinvoimaansa. (Kalaoja 1999,12.)

Välimäen tutkimuksessa tarkastellaan päivähoitoa kansantaloudellisena ja julkistaloudellisena kysymyksenä. Päivähoitoa tarkastellaan rakenteellisena valintana suppean ja laajan päivähoitojärjestelmän välillä. Euroopassa laajaa päivähoitojärjestelmää edustavat Pohjoismaat ja suppeaa esimerkiksi Saksa, Englanti. Tutkimuksesta nousi esiin kolme tärkeää asiaa: päivähoitoa suosiva yhteiskunta osoittautui kansantuloa lisääväksi ja todennäköisesti julkisessa taloudessa ylijäämää tuottavaksi. Sosiaalipolitiikka voi olla taloudellisesti kannattava investointi. Täten sosiaalinen pääoma voi tässä tapauksessa olla pienten lasten vanhempien työssäkäyntiä suosiva sosiaalinen normi, joka on tärkeä talouden tehokkuuden selittäjä. (Välimäki & Rauhala 2003,10.)

Kansantaloudessa tutkimuksen mukaan lasten päivähoiton merkittävin vaikutus syntyy työnjaon ja erikoistumisen seurauksena. Päivähoidossa on keskimäärin viisi lasta päivähoitossa olevaa henkilöä kohti. Kotona on yleensä yksi tai kaksi lasta yhtä vanhempaa kohti. Täten tehokkuushyödyt ovat siis suuret. Lisäksi päivähoito mahdollistaa pienten lasten vanhempien (yleensä äidin) osallistumisen koulutustaan ja tietotaitoaan vastaaviin työtehtäviin. Voimavarojen kohdentuessa aiempaa tehokkaammin talous kasvaa.

Voidaan puhua päivähoiton aiheuttamasta lisätyöllisyydestä päivähoiton tuodessa pienten lasten vanhemmille työmarkkinoille. (Välimäki & Rauhala 2003,10.)

7. TUTKIMUSTULOSTEN ESITTELY

7.1 Vastausten analysointi

Oppinäytetyöni sisälsi kaksi tutkimuskysymystä, joista ensimmäinen käsitteli päivähoiton merkitystä vanhemmille ja toinen tähän olennaisesti kuuluvaa subjektiivista päivähoito-oikeutta. Kysymykset muotoutuivat tarkalleen seuraavanlaisiksi:

1. Mikä on päivähoiton merkitys vanhemmille?
2. Miten vanhemmat näkevät subjektiivisen päivähoito-oikeuden?

Kyselyn avulla selvitin vanhempien ja päivähoitohenkilöstön näkemyksiä ja käsityksiä kyseisistä aiheista. Kysely sisälsi puolistrukturoituja ja avoimia kysymyksiä. Vaikka kyselyyn vastanneiden määrä jäi pieneksi, sain näiden kysymyksien avulla tarpeeksi riittävän kuvan vanhempien ja päivähoitohenkilöstön näkemyksistä siitä, mikä merkitys päivähoitolla on tänä päivänä perheelle ja siihen läheisesti liittyvästä subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta.

7.2 Mikä on päivähoiton merkitys vanhemmille?

Päivähoitossa on ollut useita organisaatiomuutoksia ja viimeisin muutos on ollut päivähoiton siirtyminen sosiaali- ja terveyshallinnon alaisuudesta sivistys- ja kulttuuritoimen alaisuuteen vuoden 2012 alusta. Lait, asetukset ja varhaiskasvatussuunnitelmat ovat tuoneet ryhtiä päivähoitoon. Tulosjohtamisesta on myös päivähoitossa tullut avainsana.

”Vuosien aikana yhteistyö on vanhempien kanssa lisääntynyt.”

(5 vastaajaa/henkilökunta)

”Vanhemmat uskaltavat sanoa oman mielipiteensä ja esittää toiveita.”

(4/ vastaaja/henkilökunta)

Päivähoitohenkilökunnan mielestä varhaiskasvatus on kehittynyt hyvään suuntaan, vaikka monet peräkkäiset päivähoiton organisaatiomuutokset ovat olleet raskaita. Organisaatiomuutosten myötä annetut lait ja asetukset sekä valtakunnalliset kasvatussuunnitelmat ovat tuoneet ryhtiä päivähoitoon: jokaiselle lapselle tehdään henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, erityistä tukea tarvitseville tehdään lisäksi kuntoutussuunnitelma, yhteistyöpalavereja pidetään eri tahojen kanssa.

Henkilökunnan mielestä vuorovaikutus lasten vanhempien ja päivähoitohenkilökunnan välillä on nykyisin avoimempaa ja luontevampaa kuin ennen. Tänä päivänä vanhemmat uskaltavat sanoa omia mielipiteitään päivähoitoon liittyvistä asioista ja tehdä ehdotuksia.

Henkilökunta näki paljon hyvää päivähoitossa lapsen kannalta. Esimerkiksi työmuotona omahoitajuus on lisännyt hoitohenkilökunnan parempaa tuntemusta lapsiin.

Ryhmän toimintaa suunnitellaan nykyisin lapsen lähtökohdista aikaisemman aikuislähdekohdan sijasta. Lapsi nähdään yksilönä, tasa-arvoisuus ei tarkoita enää sitä, että kaikille ”samaa saman verran”, vaan ”jokaiselle sitä mitä hän tarvitsee”. Toisaalta lastentarhanopettajien työaika ei aina riitä olemaan lapsiryhmässä suunnitelmien tekemisen ja muiden lisääntyneiden kirjallisten töiden vuoksi.

Tulosjohtaminen on suurentanut ryhmäkokoja, laajentanut työaluetta, lisännyt kiirettä ja nostanut henkilöstön koulutustasovaatimusta. Vaikka paljon hyviä muutoksia on tapahtunut, on tulosajattelu johtanut siihen, että päivähoitoa on kehitetty enemmän yhteiskunnan ja perheiden tarpeista kuin lapsen näkökulmasta.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että päivähoitossa on tapahtunut paljon myönteisiä asioita. Esimerkiksi lait, asetukset, varhaiskasvatussuunnitelmat, kasvatuskumppanuudet ja lisääntyneet henkilöstön koulutusvaatimukset ovat jämäköittäneet päivähoitoa. Säädöstasoiset ja valtakunnalliset sopimukset sitouttavat kunnat järjestämään päivähoitonsa niin, että päivähoitosta tulee tasalaatuista ja tasapuolista riippumatta siitä, missä kunnassa päivähoitopalveluja käytetään. Toimenpiteiden toteutumisesta ja vaikutuksista on mahdollista seurata ja mitata, kun kaikkialla päivähoitossa on voimassa samat pelisäännöt.

Yhteiskunnallisesti yhteiset pelisäännöt ohjaavat kasvatustyötä siihen tavoitteeseen, jonka valtiovalta on lapsen kasvun ja kehityksen turvaamiseksi asettanut. (Valtioneuvoston periaatepäätös Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista, 2002.)

Päivähoito on kehittynyt varhaiskasvatukseksi, joka entistä paremmin ottaa huomioon lapsen yksilölliset kasvuun ja kehitykseen liittyvät tarpeet. Lapsi saa päivähoidossa edelleen hoivaa, mutta sen rinnalla myös opetusta ja ohjausta. Yhteistyö vanhempien ja päiväkodin henkilöstön välillä on lisääntynyt. Yhteistyön tavoitteena on yhteinen ja jaettu vastuu lapsen kasvatuksesta ja hoitamisesta vanhempien ja henkilökunnan välillä. Yhtenä yhteistyöhön ohjaavana välineenä on lapselle laadittava varhaiskasvatussuunnitelma, joka tehdään lapsen, vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan yhteistyönä.

Päivähoitoa kohtaan ollaan entistä kriittisempiä. Vanhemmilla on kasvaneita toiveita tai vaatimuksia, ja ne esitetään aikaisempaa äänekkäämmin. Myös henkilökunta uskaltaa aikaisempaa rohkeammin puuttua epäkohtiin lapsen hoito-olosuhteissa.

Tiukat taloudelliset tavoitteet ja tulosajattelu on johtanut siihen, että lapsiryhmien koot ovat suurentuneet ja ylipaikoista on tullut pysyvä käytäntö. Täten esimerkiksi lain määräystä siitä, kuinka monta lasta saa olla yhtä päivähoidon ammattilaista kohden, rikotaan jatkuvasti. Myös päivähoitohenkilökunnan työn laajentuminen (esimerkiksi kirjallisten töiden lisääntyminen) ja jatkuva kiire, vaikuttaa henkilökunnan henkiseen ja ruumiilliseen jaksamiseen. Riittämätön henkilökunnan määrä ja suuret lapsiryhmät ja niihin yhdistettynä huonosti hoidettu henkilöstöpolitiikka, eivät pitkällä aikavälillä tuo taloudellista tulosta vaan niillä on kauaskantoisia vaikutuksia pienimmillään henkilökunnan sairastumisina ja suurimmillaan lasten hyvinvointiongelmoina. Siksi on aivan välttämätöntä, että päivähoitoon saadaan lisää tekeviä käsiä ja pienempiä lapsiryhmiä!

7.3 Miten vanhemmat näkevät subjektiivisen päivähoito-oikeuden?

Toinen kysymykseni liittyi subjektiivisen päivähoito-oikeuden merkitykseen perheille. Subjektiivinen päivähoito-oikeus tuli voimaan 1995, jolloin kaikille lapsille tuli yhtäläinen oikeus päivähoitoon riippumatta perheen elämäntilanteista.

”Jokaisella lapsella on oikeus päivähoitoon.”

(4 vastaaja /vanhemmat)

”Kallista, oikeutta käyttää perheitä, joissa toinen/ molemmat vanhemmat ovat kotona mm. vauvan kanssa. Miten isompi lapsi sen kokee? Ennaltaehkäisevää työtä lastensuojelun näkökulmasta.”

(4 vastaaja/ henkilökunta) 1 vastaaja ei tiedä.

”Missä on lapsen subjektiivinen oikeus olla vanhempien kanssa?”

(4 vastaaja/henkilökunta)

Päiväkotilasten vanhemmat pitävät subjektiivista päivähoitoa tärkeänä ja heidän mielestään se tulee säilyttää, koska se mahdollistaa jokaiselle lapselle oikeuden päivähoitoon perheen elämäntilanteista riippumatta.

Myös päivähoidon henkilökunta pitää hyvänä asiana, että kaikilla lapsilla on sama tasavertainen mahdollisuus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja että subjektiivinen oikeus mahdollistaa vanhemman työssäkäynnin, työn vastaanottamisen ja opiskelun.

Henkilökunnan mielestä subjektiivinen päivähoito-oikeus nähdään usein pikemminkin vanhempien oikeutena kuin lapsen oikeutena. Jos perheen vanhempi lapsi viedään päivähoitoon, jotta perheen äiti voisi olla kotona vauvan kanssa, miten päivähoitoon viety lapsi asian kokee? Hän voi kokea olevansa ”tiellä” tai ”ylimääräinen” tai ”vähempiarvoinen”. Mikä on vanhempien näkökulmasta kätevää tai arkea helpottavaa, ei ole lapsen kannalta välttämättä tunnu yhtä mukavalta. Henkilökunnan mielestä päivähoitoa tulisi rajoittaa, jos molemmat vanhemmat tai toinen vanhemmista on kotona.

”Esimerkiksi työttömällä vanhemmalla olisi vaikeus tehdä päätöksiä tai opiskelupaikkaa hakevalla lukea pääsykokeisiin.”.(1vastaaja/vanhemmat)

Vanhemmilta kysyttiin myös, mitä tapahtuisi, jos subjektiivista päivähoito-oikeutta ei olisi? Perheiden näkemyksen mukaan tiukat päivähoitopaikan saamisen määräytymis-

perusteet tuottaisivat perheelle ongelmia. Esimerkiksi pätkätyötä ei voisi ottaa vastaan, jos ei olisi oikeutta tuoda lasta päivähoidon – kaikilla ei ole sukulaisverkostoa tai muuta lastenhoitoapua saatavana tällaisissa äkkinäisissä tilanteissa. Jos päivähoito-oikeuden ulkopuolelle rajattaisiin esimerkiksi opiskeleva vanhempi, vaarantuisi opintojen loppuunvieminen. Päivähoidon ulkopuolelle jäävä lapsi jää ulkopuolelle myös päivähoidon antamasta opetuksesta ja ystävyysuhteista. Ääritilanteissa päivähoidon ulkopuolelle jäävä lapsi jää vaille säännöllistä hoivaa ja perusturvaa, esimerkiksi säännöllistä päivittäistä ateriaa.

Vastauksista päätellen subjektiivinen päivähoito-oikeus nykyisellään ruokkii sitä, että vanhemmat saavat halutessaan lapselleen päivähoitopaikan, vaikka pakottavaa tarvetta ei hoitopaikkaan olisikaan. Voidaankin kysyä, missä on lapsen subjektiivinen oikeus omiin vanhempiinsa. Vastausten perusteella voisi tehdä sen johtopäätöksen, että subjektiivista oikeutta tulisi rajoittaa ja sen tulisi perustua perheen todelliseen tarpeeseen. Todellisen tarpeen arviointi ei kuitenkaan olisi kovin yksinkertaista, koska tarvekartoituksessa olisi kattavasti selvitettävä lapsen olosuhteet. Subjektiivista päivähoito-oikeutetta tarkasteltaessa huomataan, että vaikka päivähoito nykyisellään kuuluukin sivistys- ja kulttuuritoimen alaisuuteen, se vahvasti sivuaa entistä hallinnonalaansa sosiaali- ja terveystieteitä.

”tekeviä käsiä” (vanhempien vastauksia 5)

”yksittäiselle lapselle enemmän aikaa ja syliä erityisesti alle kolme vuotiaiden ryhmissä” (4 vastaaja/henkilökunta)

Kun vanhemmilta kysyttiin, miten päivähoitoa tulisi kehittää, he olivat sitä mieltä, että päivähoitoon pitäisi saada enemmän henkilökuntaa ja ryhmäkokoja pitäisi pienentää. Myös päivähoidon henkilökunnan näkemykset olivat saamansuuntaisia: lapsille pitäisi olla riittävästi aikaa, jotta heidät voitaisiin huomioida yksilöllisemmin. Yhteiskunnallisesti ajatellen tällaisilla asioilla on vaikutusta laadukkaaseen päivähoidon aikaansaamiseen laajemminkin ja myös tulevaisuuteen. Laadukkaalla, yksilön huomioonottavalla kasvatamisella lapsista kasvaa ryhmätyöskentelyyn pystyviä koululaisia, syrjäytymisen uhka vähenee ja lapsista kasvaa tasapainoisia aikuisia, jotka puolestaan aikanaan pystyvät kasvattamaan tasapainoisia lapsia.

Henkilökunnan näkemyksen mukaan laadukas päivähoitopalvelu taataan myös niin, että henkilökunta on ammattitaitoista ja ylläpitää ammattitaitoaan. Yhteiskunnan tulee turvata riittävät varat täydennyskoulutukseen ja työnohjaukseen.

Perheen ja päivähoidon yhteisvastuuta lapsen kasvatustehtävässä voisi henkilökunnan mielestä kehittää mm. lapsen omahoitaja- ja pienryhmätoimintaa lisäämällä. Näin varhaiskasvattaja tutustuisi paremmin ”omiin lapsiin” ja yhteistyö vanhempien kanssa olisi rikkaampaa ja läheisempää.

Osa perheistä toivoi, että olisi tarjolla päivähoitoa erityistilanteisiin kuten yöhoitoa ja erityistukea tarvitsevan lapsen hoitoa (esimerkiksi liikuntarajoitteiset).

Kyselyssä esille tulleiden näkökulmien perusteella voidaan päätellä, että yhteiskunnan pitää lisätä voimavaroja päivähoitoon. Erityisesti henkilökunnan määrää tulee lisätä, jotta ryhmäkokoja voidaan pienentää ja jotta lapset pystyttäisiin huomioimaan yksilöllisemmin.

8. YHTEENVETO

Aiheen opinnäytetyölleni sain Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun toiselta ohjaavalta opettajalta joulukuussa 2010. Aluksi en oikein tiennyt, miten etenisin. Myös kysymysten asettelu oli haastavaa: millaisia kysymyksiä teen, jotta saisin vastauksia tutkimuskysymyksiini. Ohjaavat opettajat antoivat hyviä neuvoja ja ohjeita muun muassa opinnäytetyön rungon rakentamiseen. Saatujen neuvojen ansiosta ja teoriaa kirjoittaessani minulle vähitellen selvisi, millaisen kyselyn teen. Ensiksi opinnäytteeni tarkoitus oli selvittää, onko päivähoito sosiaalipalvelua. Työni edetessä alkuperäinen aihe muotoutui sellaiseksi kuin se tässä opinnäytteessä esitellään. Kirjoittamani teoria ja kysely mahdollistivat näköiseni opinnäytetyön.

Tutkimuskysymyksissä asioita tarkasteltiin yhteiskunnan, perheen ja lapsen näkökulmasta. Monipuoliset kysymykset ja avoimiin kysymyksiin annetut vastaukset antoivat syvällistä tietoa päivähoiton merkityksestä perheelle ja sekä vanhempien että päivähoiton henkilöstön näkemyksiä subjektiivisesta oikeudesta. Kyselyyn vastanneiden lukumäärä jäi pieneksi, mutta sain silti riittävästi vastauksia tarkastellakseni kyselyni aihealueita. Tutkimustuloksia ei voi yleistää, mutta niitä voi pitää suuntaa antavina.

Vanhemmat ja päivähoiton henkilökunta olivat samaa mieltä varhaiskasvatuksen laadukkaudesta. Heidän mielestään on tärkeää, että päivähoito tarjoaa lapselle mahdollisuuden leikkiin, oppiin ja hoitoon sekä ystävyyssuhteisiin vertaisryhmässä ja että ammattitaitoista henkilökuntaa on riittävästi.

Subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta näkemykset vanhempien ja henkilökunnan välillä erosivat. Henkilökunta suhtautui kriittisemmin subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen kuin lasten vanhemmat. Vanhempien mielestä kaikilla lapsilla pitää olla oikeus päivähoidon riippumatta perheen tilanteesta. Henkilökunnankin mielestä on hyvä, että kaikilla lapsilla on tasa-arvoinen mahdollisuus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Hyvänä asiana henkilökunta piti myös sitä, että subjektiivinen päivähoito-oikeus mahdollistaa työpaikan tai opiskelupaikan vastaanottamisen, mikä ilman kyseistä oikeutta ei olisi mahdollista. Henkilökuntaa kuitenkin mietitytti, missä on lapsen subjektiivinen oikeus olla vanhempiensa huomassa. Lapset joutuvat olemaan usein pitkiä päiviä hoidossa ja

vastapainoksi vanhempien pitäisi viettää enemmän aikaa lastensa parissa. Pelkkä laadukas päivähoito ei riitä lapsen tasapainoiseksi aikuiseksi kasvamiseksi. Päivähoitoa katsotaan liikaa perheen näkökulmasta kun sitä pitäisi katsoa enemmän lapsen näkökulmasta.

Kyselyn tekeminen oli haasteellista. Olin ajatellut, että saisin kyselyyni paljon vastauksia, koska aihe on erittäin ajankohtainen ja siksi kiinnostava. Oletin, että kyselyyni vastaisi 41 lapsen vanhempaa ja 28 päivähoito ammattilaista. Mutta toisin kävi. Aihe ei kiinnostanutkaan riittävästi kohderyhmiäni, ja kyselyyn vastanneiden määrä jäi vähäiseksi. Tästä syystä jouduin lisäksi hankkimaan vastauksia päiväkodin ulkopuolisilta tahoilta. Päiväkodissa tehtyyn kyselyyn vastasi kaikkiaan viisi vanhempaa ja kolme päiväkodin ammattilaista. Minua hämmästytti erityisesti se, että niin harva päiväkodin henkilökunnasta vastasi kyselyyni. Olisin odottanut, että he olisivat olleet kiinnostuneempia osallistumaan oman alansa ajankohtaiseen keskusteluun.

Avoimet kysymykset koettiin haasteelliseksi, mistä sainkin päivähoito ammattilaisilta palautetta. Ilmeisesti vaikeasti vastattavaksi koettiin etenkin neljännen kysymyksen kohta, jossa kysyttiin miten päivähoitoa tulisi kehittää yhteiskunnan kannalta, koska siihen oli jätetty vanhempien kyselyssä suurimmalta osalta vastaamatta. Kysymyksiä oli myös sekoitettu keskenään esimerkiksi neljännen kysymyksen eri kohdissa, kun kysyttiin miten, päivähoitoa tulisi kehittää yhteiskunnan, perheen ja lapsen näkökulmasta.

Tutkimusmateriaali oli yhteneväinen käyttämäni teorian kanssa. Ilman päivähoitoa ei nykypäivänä pärjää. Päivähoitolla on yhteiskuntapoliittinen, työvoimapoliittinen ja perhepoliittinen merkitys. Kysely on laadittu pitkälti Hännisen & Vallin sekä Välimäen teorioiden pohjalta. Teorian pohjaan nojautuen tulokset antavat riittävän luotettavuuden, vaikka kyselyyn vastanneiden määrä jäi vähäiseksi, sillä vastaukset antoivat erinäkökulmista tarkasteltuna samansuuntaiset tulokset.

Tuleville opinnäytetyön tekijöille

Olisi mielenkiintoista tehdä opinnäyte päivähoitojärjestelmästä ja subjektiivista päivähoito-oikeudesta katsoen asiaa lapsen näkökulmasta. Nykyinen ”lapsen subjektiivinen oikeus päivähoitoon” - näkökulma on yhteiskunnan näkökulma, lapsi on haluttu mah-

dollisimman varhain hoitoon, jotta vanhemmat on voitu vapauttaa työmarkkinoiden käyttöön. Samalla on tuettu yhteiskunnan työ- ja tuottavuus -painotteista ajattelua.

Yhteiskunnankaan näkökulmasta katsoen emme saa sortua ajattelemaan, että pienten lasten hoitojärjestely on saatu valmiiksi. Tosin se saatiin valmiiksi perheille, joissa vanhemmat tekevät säännöllistä päivätyötä. Mutta maailma muuttuu, perheet muuttuvat ja tekniikka muuttaa työelämää ja työntekoa. Vanhemmat tekevät välillä etätyötä kotona tai joutuvat matkustamaan työnsä takia. Nyt pitäisi luoda päivähoitojärjestelmä, joka tuottaa laadukasta, lapsilähtöistä päivähoitoa lapsille, jotka tänään ovat kotihoidossa ja ensi viikon päiväkodissa. Päivähoitojärjestelmän tulisi muuttua etuvetoiseksi eikä olla työelämän muutokseen nähden jälkijättöinen.

Opinnäytetyön kyselyllä voisi kartoittaa perheen arkea ja minkälaisia päivähoitopalveluita he tarvitsevat. Mielenkiintoista olisi kuulla, mitä toivomuksia lapsilla itsellään olisi päivähoitosta.

Vinkki opinnäytetyön tekijälle:

1. Mieti tarkkaan aiheen rajaus! Liian laajaa tutkimusta on vaikea hallita, liian suppea antaa niukasti tutkittavaa.
2. Varaa riittävästi aikaa! Opinnäytetyön tekeminen vaatii paljon enemmän aikaa kuin opintojen aikaiset yksittäiset tentit ja tehtävät. Varsinkin materiaalin keräämisen jälkeinen tutkimuksen kirjoitustyö vaatii kerrallaan useiden tuntien rauhallista ja keskeytymätöntä työskentelyaikaa, jotta ajatus kulkee ja tutkimuksen punainen lanka pysyy käsissä.
3. Syvenny teoriaan! Jos haluat kerätä aineistoa tutkimusta varten kyselyllä, kannattaa ensin syventyä teoriaan, jotta kyselyssä osaa kysyä oikeanlaisia asioita.
4. Merkitse lähteet tarkasti ja heti! Jälkikäteen lähteiden etsintä voi olla hankalaa tai jopa mahdotonta ja ylimääräistä aikaa tuhraantuu aivan turhan takia.

Kun otat edellä mainitut seikat huomioon, tutkimus valmistuu suunnitellussa aikataulus-
sa.

LÄHTEET

Auvinen, Riitta 1980 teoksessa Lasten päivähoito: sosiaalipalvelu perheille. Lastensuojelun Keskusliitto, Helsinki.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Forsberg, Hannele & Nätkin, Ritva Toim. 2003. Perhe murroksessa. Yliopistopaino. Helsinki.

Hirsjärvi, Sirkka. & Hurme, Helena. 2004. Tutkimushaastattelu, Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Yliopistopaino, Helsinki.

Heikkinen, Erja 1998. Subjektiiivinen oikeus- päivähoitopalvelu paineiden alla. Suomen kuntaliitto. Helsinki.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2000. Tutki ja kirjoita. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2010. Tutki ja kirjoita. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Hänninen, Sisko-Liisa & Valli, Siiri 1986. Suomen lastentarhatyön ja varhaiskasvatuksen historia. Kustannusosakeyhtiö Otava. Helsinki.

Kalaoja, Jouko 1999. Lasten päivähoito investointina. VATT- tutkimuksia 50. Helsinki. Valtiontaloudellinen tutkimuskeskus. Luettu 25.2.2012.

<http://www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/t50.pdf

Komiteamietintö 1980:31: Päivähoidon kasvatuskomitean mietintö. Helsinki 1980.

Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36. Luettu 6.5.2012.

<<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036#P11>>

Lapsen oikeuksien sopimus 1989. Luettu 5.5.2012.

<www.unicef.fi/lapsen_oikeuksien_sopimus>

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Luettu 6.5.2012.

<<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#P36>>

Manninen, Elina & Nissi, Maarit 2011. ” Se on meidän oikeus” Päivähoidon työntekijöiden näkökulmia ja kokemuksia subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta. Kemi- Tornion ammattikorkeakoulu.

Metsämuuronen, Jari 2000. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Methelp. Helsinki.

Räty, Tapio 2006: Mihin päivähoitolaki velvoittaa kuntaa? Sosiaaliturva 6/06, 20–22. Luettu 6.4.2012.

<http://www.sosiaalitieto.fi/mp/db/file_library/x/IMG/33164/file/Raty1-06.pdf>

Sosiaalihuoltolaki 1982. 17.9.1982/710. Luettu 6.5.2012.

<<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1982/19820710#P17>>

Sosiaalitieto. Luettu 15.3.2012.

<http://www.sosiaalitieto.fi/mp/db/file_library/x/IMG/33164/file/Raty1-06.pdf>

Tassa, Salla. & Viding, Erika, 2011. Vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan näkökulmia subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen. Laurea - ammattikorkeakoulu. Tikkurila.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli, 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A., 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Työryhmämuistioita 1999:4. Varhaiskasvatuksen työryhmämuistio. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Luettu 13.5.2012.

<<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais1/osa2.htm>

Välimäki, Anna- Leena & Pirkko-Liisa, Rauhala 2000 (5). Lasten päivähoidon taipuminen yhteiskunnallisiin murroksiin Suomessa. Stakes. Luettu 1.3.2012.

<<http://www.stakes.fi/yp/2000/5/005valimaki.pdf>>

Valtioneuvoston periaatepäätös. Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. 2002. Julkaisuja 9. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Luettu 13.5. 2012

<<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais2/julkaisu0209.htm>

Työryhmämuistioita 1999:4. Varhaiskasvatuksen työryhmämuistio. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Luettu 13.5.2012.

<<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais1/osa2.htm>>

Vartiainen, P. 2007. Monitahoarvioinnin periaatteet ja prosessit. Teoksessa: Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Viinamäki, L. Saari, Erkki (toim.)

Liite 1. Hankesopimus

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU**SOPIMUS**

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysala ja alla mainittu toimeksiantaja sopivat tällä sopimuksella opiskelijatyönä tehtävän opinnäytetyön tekemisestä alla mainituin ehdoin.

TOIMEKSIANTAJATIEDOT

Toimeksiantajan nimi ja osoite: Merikosken päiväkot, Kytkintie 5, 90500Oulu

Yhdyshenkilö/työelämäohjaaja: Ulla Leiviskä

Yhdyshenkilön/työelämäohjaajan yhteystiedot: Ulla Leiviskä, puh. 044 703 5401

OPPILAITOSTIEDOT: Kemi-Tornion ammattikoulu, sosiaali- ja terveysalaan koulutusyksikkö

Oppilaitoksen nimi ja osoite: Valtakatu 22,94100 Kemi

Opinnäytetyön tekijä(t) ja yhteystiedot: Kirsi Nissema, Pomolantie 13, 90850 Martinniemi

Opinnäytetyön ohjaava(t) opettaja(t) ja yhteystiedot: Lehtori Kaisu Vinkki, 050 310 9362, sähköposti: kaisu.vinkki@tokem.fi & Lehtori Sari Leppälä 050 310 9342, sähköposti:sari.leppala@tokem.fi

OPISKELIJATYÖNÄ TEHTÄVÄN OPINNÄYTETYÖN TIEDOT

Opinnäytetyön nimi/aihe: Onko päivähoito sosiaalipalvelua?

Työn aikataulu: Syksy 2011

Opinnäytetyöstä aiheutuvista kustannuksista vastaa: Opiskelija itse

Työn tulosten tekijänoikeuksista ja hyödyntämisestä sovitaan seuraavaa: Opinnäytetyö on tekijän omaisuutta, mutta taustayhteisö saa opinnäytetyöhön käyttöoikeuden.

Tulosten salassapidosta sovitaan seuraavaa: -

Työn ohjaajina toimivat: Päiväkodinjohtaja Ulla Leiviskä Ammattikorkeakoulu: Kaisu Vinkki ja Sari Leppälä

TOIMEKSIANTAJAN OPINNÄYTETYÖSTÄ MAHDOLLISESTI MAKSAMA KORVAUS

Korvaussumma: -

Jos tähän sopimukseen tulee muutoksia, on se jokaisen osapuolen uudelleen hyväksyttävä ja allekirjoitettava.

Tämä sopimus on tehty 3 kappaleena, yksi jokaiselle sopijaosapuolelle.

Paikka: Haukipudas   **Aika:** 9.5.2011

Kaisu Vinkki

Ulla Leiviskä

AMK:n edustaja

Toimeksiantajan edustaja

Kirsi Nissema (Opiskelija)

SAATE**Kysely päivähoidon merkityksestä vanhemmille ja päiväkotihenkilökunnalle Merikosken päiväkodissa****Arvoisat vanhemmat ja päiväkodin henkilökunta**

Olen Kemi- Tornion ammattikorkeakoulun Sosiaali- ja terveystieteiden sosionomi (AMK) – opiskelija Kirsi Nissema. Teen opinnäytettä päivähoiton merkityksestä. Tarkoituksena opinnäytetyössäni on selvittää vanhempien ja päivähoitohenkilökunnan näkemyksiä päivähoiton merkityksestä niin lapsen, perheen kuin yhteiskunnan näkökulmasta sekä subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta. Tämän kyselyn kautta sinulla on mahdollisuus vaikuttaa näihin näkökulmiin.

Tämä kysely on olennainen ja tärkeä osa selvittäessä päivähoiton merkitystä. Toivon, että täytätte kyselylomakkeen ja palautatte sen päivähoitopaikkaanne Merikosken päiväkotiin 5.4.2012 mennessä. Tiedot käsitellään luottamuksellisesti tutkimuseettisiä periaatteita noudattaen. Jos sinulla on kysyttävää opinnäytetyöstäni, vastaan mielelläni kysymyksiinne sähköpostilla.

Kirsi Nissema

Sosionomi (AMK)-opiskelija

kirsi.nissema@edu.tokem.fi

Kaisu Vinkki

Lehtori

kaisu.vinkki@tokem.fi

Sari Leppälä

Lehtori

sari.leppala@tokem.fi

KYSELY PÄIVÄHOIDON MERKITYKSESTÄ VANHEMMILLE**1. Kuka olette?**

- a) perheen äiti
b) perheen isä
c) perheen äiti ja isä
d) muu huoltaja, kuka? _____

2. Oletteko?

- a) töissä
b) opiskelija
c) kotiäiti
d) työtön
e) sairaslomalla
f) eläkkeellä
d) muu syy _____

3. Jatkakaa seuraavia lauseita

- a) Päivähoito mahdollistaa perheellemme

- b) Päivähoito merkitsee minulle vanhempana, että

- c) Päivähoito mahdollistaa lapsellemme

- d) Mielestämme yhteiskunnan tehtävä on järjestää päivähoitopalvelua, koska

---

- e) Subjekttiivinen päivähoito-oikeus on tärkeä, koska

---

f) Jos subjektiivista päivähoitoa ei olisi, niin

---

g) Tärkeintä päivähoidossa on

---

4. Miten päivähoitoa pitäisi mielestänne kehittää?

– yhteiskunnan näkökulmasta (esim. päivähoitopalvelun kehittäminen, hallinto)

– perheen näkökulmasta (esim. yhteistyö, perheen erilaisten tarpeiden huomiointi)

– lapsen näkökulmasta (esim. lapsen kehitystason ja persoonan huomiointi)

Kiitos vastauksistanne

Palauttakaa kysely Merikosken päiväkotiin 5.4.2012 mennessä.

KYSELY PÄIVÄHOIDON MERKITYKSESTÄ PÄIVÄKOTIHENKILÖKUNNALLE

1) Taustatiedot

Olen koulutukseltani

- a) lastentarhanopettaja
- b) sosionomi
- c) sosiaalikasvattaja
- d) lähihoitaja

- e) lastenhoitaja
- f) päivähoitaja
- g) muu, mikä? _____

2) Toimin päiväkodissa

- a) päiväkodin johtajana
- b) erityislastentarhanopettajana
- c) lastentarhaopettajana
- d) lastenhoitajana

3) Olen työskennellyt päiväkodissa yhteensä ___ vuotta.

4) Miten päivähoito on mielestänne muuttunut?

– yhteiskunnan näkökulmasta (esim. päivähoitopalvelun kehittäminen, hallinto)

– perheen näkökulmasta (esim. yhteistyö, perheen erilaisten tarpeiden huomiointi)

– lapsen näkökulmasta (esim. lapsen kehitystason ja persoonan huomiointi)

---

5) Millainen on näkemyksenne subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta?

– yhteiskunnan näkökulmasta

– perheen näkökulmasta

– lapsen näkökulmasta

---

6) Miten päivähoitopalveluita tulisi kehittää?

– yhteiskunnan näkökulmasta

– perheen näkökulmasta

– lapsen näkökulmasta

Kiitos vastauksistanne

Palauttakaa kysely Merikosken päiväkotiin 5.4.2012 mennessä.